

การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรค
สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

สุปรการ ภัคคิงาม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เมษายน 2553

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ สุปรการ ภักดีงาม ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ม.ร.ว.สมพร สุทัศน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสรี ชัดแจ้ง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมวงศ์ วัฒนสุนทร)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ม.ร.ว.สมพร สุทัศน์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสรี ชัดแจ้ง)

.....กรรมการ
(ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แย้มกสิกร)

วันที่ 23 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2553

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ม.ร.ว.สมพร สุทัศนีย์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.เสรี ชัดแจ้ง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ ทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้า และประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง อาจารย์ประจำภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ ที่ช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์ ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา กรเพชรปานิ และคณาจารย์ทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำสั่งสอนความรู้ต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มเข้ารับการศึกษา ณ มหาวิทยาลัยแห่งนี้ จนกระทั่งผู้วิจัยได้ทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ อาจารย์พลพงษ์ สุขสว่าง สำหรับความรู้และคำแนะนำในการวิเคราะห์โปรแกรม

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ณัฏฐิณี สุวรรณโชติ สำหรับกำลังใจที่ดี และคำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคระยอง และผู้อำนวยการวิทยาลัยสารพัดช่างระยอง ตลอดจนเพื่อนครู และนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ อาจารย์วีรศักดิ์ ภักดีงาม และเด็กหญิงวณัญญนันท์ ภักดีงาม สำหรับความรักและกำลังใจที่มีให้กันตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสรรเสริญ คุณแม่สุดใจ ผีว่อน ที่ให้กำลังใจ ความห่วงใย และสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบเป็นกตัญญูจดเวทิตาแด่บุพการีบูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ผู้วิจัยเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนครบทุกวันนี้

สุปรากกร ภักดีงาม

46924438: สาขาวิชา: เทคโนโลยีวิทยาการศึกษา; วท.ม. (เทคโนโลยีวิทยาการศึกษา)

คำสำคัญ: โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ/ ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค

สุปรากการ ภักดีงาม: การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (DEVELOPMENT OF A CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF ADVERSITY QUOTIENT FOR VOCATIONAL CERTIFICATE STUDENTS) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ม.ร.ว.สมพร สุทัศนีย์, ก.ค., เสรี ชัดเข้ม, ก.ค. 147 หน้า. ปี พ.ศ. 2553.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้แนวคิดต้นไม้ของความสำเร็จ (The Tree of Success) ของสตอลทซ์ (Stoltz, 1997) และผลการวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลตัวแปรในโมเดล ประกอบด้วย ตัวแปรแฝง 6 ตัว ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ บุคลิกภาพ การอบรมเลี้ยงดู การรับรู้ความสามารถตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีการศึกษา 2551 ในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค และมาตรวัดความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยโปรแกรม SPSS for Windows และวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยโปรแกรม LISREL 8.50

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ปรับแก้ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี โดยการตรวจสอบจากค่าสถิติไค - สแควร์ เท่ากับ 21.35 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 39 ค่าความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ .99 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ .99 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (RMSEA) เท่ากับ .00 ตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคได้ร้อยละ 39 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ และการอบรมเลี้ยงดู ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค ได้แก่ บุคลิกภาพซึ่งมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านทางความฉลาดทางอารมณ์

46924438: MAJOR: EDUCATIONAL RESEARCH TECHNOLOGY; M.Sc.
(EDUCATIONAL RESEARCH TECHNOLOGY)

KEYWORDS: CUASAL RELATIONSHIP MODEL/ ADVERSITY QUOTIENT

SUPRAKARN PUKDEENGAM: DEVELOPMENT OF A CAUSAL
RELATIONSHIP MODEL OF ADVERSITY QUOTIENT FOR VOCATIONAL
CERTIFICATE STUDENTS. ADVISORY COMMITTEE: M.R. SOMPORN SUDHASANI,
Ph.D., SEREE CHADCHAM, Ph.D. 147 P. 2010.

The purposes of this research were to develop and to validate the causal relationship model of adversity quotient for vocational certificate students, based on the Tree of Success concept of Stoltz (1997) and related literatures. The model consisted of six latent variables: emotional intelligence (EQ), personal characteristic of students, child - rearing practices, self - efficacy, achievement motive, and adversity quotient. The sample, derived by mean of multi - stage random sampling, consisted of 509 vocational certificate students, academic year 2008, under the jurisdiction of the Office of Vocational Education Commission. The research instruments questionnaires of variables that cause of adversity quotient and adversity quotient questionnaires. Data were analyzed by descriptive statistical analysis though SPSS for windows and causal relationship model through LISREL 8.50

The results indicated that the adjusted model consistent with the empirical data. Model validation of good fitted model provided Chi - square test of goodness of fit = 21.35, $df = 39$, $p = .99$, $GFI = .99$ and $RMSEA = .00$. The variables in the model accounted for 39 percent of the variance of adversity quotient. The variables that had statistically significant direct effect on adversity quotient were emotional intelligence (EQ) and child-rearing practices. The variable that had statistically significant indirect effect on adversity quotient were personal characteristic students indirectly affecting through emotional intelligence (EQ).

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ณ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค.....	11
ตอนที่ 2 ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
ตอนที่ 3 ความตรงของโมเดลลิสร.....	47
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ.....	49
ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ.....	50
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	50
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน.....	67

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ที่ใช้ในการศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถ ในการฟันฝ่าอุปสรรคสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ.....	69
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถ ในการฟันฝ่าอุปสรรคสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ.....	73
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	81
สรุปผลการวิจัย.....	81
อภิปรายผลการวิจัย.....	83
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	88
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	89
บรรณานุกรม.....	90
ภาคผนวก.....	97
ภาคผนวก ก.....	98
ภาคผนวก ข.....	106
ภาคผนวก ค.....	121
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	147

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สรุปแนวคิด/ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
2	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	51
3	โครงสร้างเนื้อหาของแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์.....	52
4	โครงสร้างเนื้อหาของแบบวัดบุคลิกภาพ.....	53
5	โครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู.....	55
6	โครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถตนเอง.....	56
7	โครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	58
8	โครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามวัดความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค.....	59
9	ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามและมาตรวัด.....	61
10	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามลักษณะ.....	67
11	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวน และค่าความโค้ง ของตัวแปรสังเกตได้ใน โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถ ในการฟันฝ่าอุปสรรคสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ.....	68
12	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการศึกษาโมเดล ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสำหรับนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ.....	70
13	ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถ ในการฟันฝ่าอุปสรรคสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพตามสมมติฐาน....	75
14	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงใน โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของ ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ตามสมมติฐาน.....	76
15	ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถ ในการฟันฝ่าอุปสรรคสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ปรับเป็น โมเดลทางเลือก.....	78
16	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงใน โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถ ในการฟันฝ่าอุปสรรคสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ปรับเป็น โมเดลทางเลือก.....	79

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 โมเดลสมมติฐานความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรค สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ.....	6
2 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการทางวิทยาศาสตร์ 3 สาขา ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานสำคัญ ของ AQ.....	14
3 ต้นไม้ของความสำเริง.....	18
4 เปรียบเทียบลักษณะบุคคล กับทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์.....	22
5 โมเดลสมมติฐานความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรค สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ.....	45
6 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคสำหรับ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพตามสมมติฐาน.....	74
7 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคสำหรับ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ปรับเป็นโมเดลทางเลือก.....	77